

Datum
2019-11-28
Adress
Lugna gatan 82
Diarienummer
FSKF-2019-19767

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Yttrande över Remiss från Utbildningsdepartementet - Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna få examen genom VAL

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Ärendet är en remiss från Utbildningsdepartementet. Det förs fram att fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna få examen genom VAL. Förslaget anger förändrade förutsättningar för ansökan för VAL som syftar till fler behöriga och legitimerade lärare och förskollärare.

Förskolenämnden anser att det är viktigt att Malmö stad och förskolan arbetar proaktivt för att rekrytera, attrahera och behålla kompetent personal. Förskolenämndens förvaltning arbetar aktivt med att höja andelen utbildade förskollärare inom Malmö stad. Förskolenämnden ställer sig huvudsakligen positiv till förslaget och lyfter fram att kraven på anställningstid för ansökan behöver ses över ytterligare för att verka för fler behöriga och legitimerade lärare och förskollärare inom skolväsendet.

Yttrande

Förskolenämnden anser att det är viktigt att Malmö stad och förskolan arbetar proaktivt för att rekrytera, attrahera och behålla kompetent personal. Förskolans verksamhet har en viktig betydelse för barns uppväxt- och levnadsvillkor samt språkutveckling. Enligt Kommissionen för jämlik hälsa är kvaliteten i samspelet mellan förskolepersonalen och barnet av stor betydelse för barns utveckling och lärande på både kort och lång sikt¹. Det är därför viktigt att Malmö stads medarbetare inom förskolan är kompetenta. Frågan om kompetens är mångbottnad, genom en hög kvalitet i de pedagogiska relationerna utvecklar barnen en uppfattning om sig själva som engagerade, dugliga och aktiva i sitt lärande². Utifrån den kunskap som finns om pedagogiska relationers betydelse blir det tydligt att fler kompetenser/yrkeskategorier bör vägas in och blir avgörande inom VAL - utifrån

¹ SOU 2017:47, sid. 87

² Persson, Sven (2012). Förskolans betydelse för barns utveckling, lärande och hälsa. Malmö: Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö.

förskolenämndens målsättning, skapandet av barnens bästa förskola. Malmö stads gemensamma definition av kompetens är förmågan och viljan att utföra en uppgift genom att tillämpa kunskap och färdigheter. Att tillägna sig kunskap i olika former kan ta olika lång tid för medarbetare utifrån deras individuella förutsättningar.

Förskolenämnden arbetar aktivt med kompetenshöjande insatser för barnskötare från det att anställning ingås. Barnskötarnas kompetens har ökat över tid och det beror till stor del på förvaltningsinterna kompetenshöjande utbildningar för barnskötare genom uppdragsutbildning, introduktionsutbildning och femdagarsutbildning. Satsning på ökad samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kring gymnasie- och vuxenutbildningen till barnskötare bedöms bland annat resulterat i ökad andel vuxenstuderande. De arbetsmarknadspolitiska insatserna såsom traineer, förskoletalanger och introduktionsjobb för potentiella medarbetare där det nära samarbetet med Arbetsförmedlingen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedöms ha haft betydelse. Bedömningen är att antalet barnskötare med formell utbildning på sikt ytterligare kommer att öka utifrån de kompetensförsörjningsinsatser för barnskötare som pågår.³ Idag har förskoleförvaltningen ca 2400 anställda barnskötare.

Det är viktigt att uppmärksamma barnskötare, så att de inom ramen för VAL, kan erbjudas en högre kompetensnivå. Det är viktigt att undvika inläsningseffekter för den kategori av medarbetare som har intresse och förutsättningar för att yrkesväxla till förskollärare. Dessa kan inneha en högre utbildningsbakgrund med exempelvis högskolemeriter samt andra påbyggbara utbildningar och yrkeserfarenhet av kvalificerade arbetsuppgifter inom förskola.

Ytterligare en yrkeskategori som finns inom förskoleverksamhet och förskoleförvaltningen idag är pedagoger *med inriktning förskola*. Förskoleförvaltningen har idag ca 310 anställda pedagoger *med inriktning förskola* inom sina förskoleverksamheter. Dessa medarbetare har olika utbildningsbakgrund och har gemensamt att de läst minst 120 högskolepoäng där pedagogik ingår.

Förskolenämnden anser att den nya remissen öppnar upp ytterligare för att möjliggöra att fler kan ta del av VAL vilket anses positivt. Det blir särskilt viktigt då det möjliggör för ovannämnda yrkeskategorier att ansöka till VAL. Utifrån ett verksamhetsperspektiv är det samtidigt viktigt att föra en dialog kring de individuella förutsättningarna. En förutsättning för att kunna få genomföra VAL är att inom ramen för en anställning ha medverkat i undervisningen i förskolan under minst åtta år. Medarbetare som innehaft en kortare anställningstid blir således utifrån kriterierna inte aktuella för ansökan till VAL. Förskolenämnden menar att det finns medarbetare med kortare anställningstid, som medverkat i undervisningen i förskolan, som kan anses ha förvärvat motsvarande ämneskunskaper inom förskoleutbildning för att kunna tillgodogöra sig utbildning genom VAL.

³ Malmö stad, Förskolenämndens delårsrapport 2019, sid 24.

För att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare och attrahera kompetens som bedöms som intressant för förskoleverksamhet är det således viktigt att se över tidsbestämmelserna för VAL i syfte att öka antalet behöriga förskollärare inom skolväsendet.

VAL finns etablerat på åtta lärosäten över hela landet och främjar därmed en likvärdig förskola. Att fullt ut öppna upp VAL för förskollärare skulle skapa rimligare förutsättningar för huvudmännen att fullfölja de ökade kraven som staten ställer på förskolan. För att satsningen ska kunna tillgodose förskolans kompetensbehov behöver emellertid lärosätena ha kapacitet att utbilda fler- utan att det sker på bekostnad av utbildningens kvalitet. Det behövs därför fler forskarutbildade lärarutbildare med kunskaper om förskolan och dess pedagogik och didaktik, samt goda forskningsmiljöer kopplade till lärarutbildningarna. Innan detta är på plats kan inte en omfattande utbyggnad av utbildningen ske. Därför brådskar satsningar på forskarutbildningar.

Förskolenämnden är positivt inställd till den statliga finansieringen avseende VAL.

Ordförande

.....
Rose-Marie Carlsson
.....

Nämndsekreterare

.....
Louise Säfström
.....

Nichlas Holmgren Gellersten (SD) och Eva-Christine Winqvist (SD) avser lämna in ett särskilt yttrande i ärendet.